

Tolkning och översättning i brottmål

Sammanfattning

I betänkandet behandlar utskottet regeringens proposition 2012/13:132 Tolkning och översättning i brottmål, två motioner som väckts med anledning av propositionen och tre motionsyrkanden från de allmänna motionstiderna 2011 och 2012.

Utskottet ställer sig bakom regeringens förslag till lagändringar vilka syftar till att genomföra Europaparlamentets och rådets direktiv 2010/64/EU om rätt till tolkning och översättning vid straffrättsliga förfaranden.

Lagändringarna innebär att om en misstänkt eller tilltalad i ett brottmål inte behärskar svenska ska en tolk anlitas vid sammanträden inför rätten eller vid förhör under förundersökningen. Detsamma gäller för en misstänkt eller en tilltalad som till följd av en hörselnedsättning eller talsvårigheter behöver en tolk.

Domstolen eller den brottsutredande myndigheten ska enligt de föreslagna lagändringarna vara skyldig att översätta en handling i ett brottmål, eller de viktigaste delarna av den, om en översättning är av väsentlig betydelse för att den misstänkte ska kunna ta till vara sin rätt. Översättningen ska få göras muntligen om det inte är olämpligt med hänsyn till vad handlingen eller målet rör eller någon annan omständighet.

Regeringen föreslår att kompetenskraven skärps när det gäller tolkar och översättare som anlitas av domstolar och brottsutredande myndigheter. Om det är möjligt ska en auktoriserad tolk eller översättare anlitas.

Enligt förslaget ska den som döms för ett brott inte vara ersättningsskyldig för det som staten har betalat i ersättning till en offentlig försvarare för utlägg för tolkning av överläggning med den tilltalade. Den som har en privat försvarare och döms för ett brott ska dessutom kunna få sina egna kostnader för tolkning av överläggning med försvararen ersatta av staten. Vidare föreslår regeringen att tystnadsplikt införs för tolkar och översättare som inte är auktoriserade, som anlitas vid en överläggning mellan en misstänkt i brottmål och försvararen eller i övrigt vid förberedande av den misstänktes försvar.

Utskottet föreslår att riksdagen bifaller propositionen och avslår motionerna. I betänkandet finns två reservationer.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 oktober 2013.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	4
Redogörelse för ärendet	5
Ärendet och dess beredning	5
Propositionens huvudsakliga innehåll	5
Utskottets överväganden	7
Tolkning och översättning i brottmål	7
Gällande rätt	7
Propositionen	8
Motionerna	11
Utskottets ställningstagande	11
Reservationer	13
1. Tolkning och översättning i brottmål, punkt 1 (SD)	13
2. Förbättra kvaliteten på tolkningen vid domstolar, punkt 2 (S, MP, V)	14
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	15
Propositionen	15
Följdmotionerna	15
Motion från allmänna motionstiden hösten 2011	15
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2012	15
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag	17
<i>Bilaga 3</i>	
Europaparlamentets och rådets direktiv 2010/64/EU om rätt till tolkning och översättning vid straffrättsliga förfaranden	23

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Tolkning och översättning i brottmål

Riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om ändring i rättegångsbalken,
2. lag om ändring i lagen (1975:689) om tystnadsplikt för vissa tolkar och översättare.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2012/13:132 punkterna 1 och 2 samt avslår motionerna

2012/13:Ju19 av Richard Jomshof och Kent Ekeröth (båda SD),

2012/13:Ju20 av Markus Wiechel (SD) yrkandena 1 och 2 samt

2012/13:Ju207 av Kent Ekeröth (SD).

Reservation 1 (SD)

2. Förbättra kvaliteten på tolkningen vid domstolar

Riksdagen avslår motionerna

2011/12:Ju359 av Morgan Johansson m.fl. (S) yrkande 51 och

2012/13:Ju373 av Morgan Johansson m.fl. (S) yrkande 58.

Reservation 2 (S, MP, V)

Stockholm den 30 maj 2013

På justitieutskottets vägnar

Morgan Johansson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Morgan Johansson (S), Johan Linander (C), Krister Hammarbergh (M), Ewa Thalén Finné (M), Kerstin Haglö (S), Anti Avsan (M), Christer Adelsbo (S), Jan R Andersson (M), Elin Lundgren (S), Arhe Hamednaca (S), Caroline Szyber (KD), Richard Jomshof (SD), Lena Olsson (V), Mattias Jonsson (S), Pia Hallström (M), Agneta Börjesson (MP) och Jan Ertsborn (FP).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

Den 20 oktober 2010 antogs Europaparlamentets och rådets direktiv 2010/64/EU om rätt till tolkning och översättning vid straffrättsliga förfaranden. Direktivet innehåller minimiregler som ska garantera misstänkta och tilltalades rätt till tolkning och översättning av handlingar och ska vara genomfört i svensk rätt senast den 27 oktober 2013. Direktivet finns i svensk lydelse i bilaga 3.

Regeringen tillkallade i december 2011 en särskild utredare med uppdrag att lämna förslag om hur EU-direktivet ska genomföras i svensk rätt (dir. 2011:118). Utredningen antog namnet Utredningen om tolkning och översättning i straffrättsliga förfaranden. Utredningen lämnade i juli 2012 betänkandet *Tolkning och översättning vid straffrättsliga förfaranden* (SOU 2012:49). Betänkandet har remitterats. En sammanställning över remissyttrandena finns tillgänglig på Justitiedepartementet (Ju2012/5431/DOM).

Lagförslagen har granskats av Lagrådet. Regeringens förslag till riksdagsbeslut återges i bilaga 1. Regeringens lagförslag finns i bilaga 2.

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen lämnas förslag som genomför Europaparlamentets och rådets direktiv 2010/64/EU om rätt till tolkning och översättning vid straffrättsliga förfaranden.

Om en misstänkt eller tilltalad i ett brottmål inte behärskar svenska ska en tolk anlitas vid sammanträden inför rätten eller vid förhör under förundersökningen. Detsamma gäller för en misstänkt eller en tilltalad som till följd av en hörselnedsättning eller talsvårigheter behöver en tolk.

Domstolen eller den brottsutredande myndigheten ska vara skyldig att översätta en handling i ett brottmål eller de viktigaste delarna av den, om en översättning är av väsentlig betydelse för att den misstänkte ska kunna ta till vara sin rätt. Översättningen ska få göras muntligen om det inte är olämpligt med hänsyn till vad handlingen eller målet rör eller någon annan omständighet.

Kompetenskraven skärps när det gäller tolkar och översättare som anlitas av domstolar och brottsutredande myndigheter. Om det är möjligt ska en auktoriserad tolk eller översättare anlitas.

Den som döms för ett brott ska inte vara ersättningsskyldig för det som staten har betalat i ersättning till en offentlig försvarare för utlägg för tolkning av överläggning med den tilltalade. Den som har en privat försvarare och döms för ett brott ska dessutom kunna få sina egna kostnader för tolkning av överläggning med försvararen ersatta av staten. Tystnadsplikt

införs för tolkar och översättare som inte är auktoriserade, som anlitas vid en överläggning mellan en misstänkt i brottmål och försvararen eller i övrigt vid förberedande av den misstänktes försvar.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 oktober 2013.

Utskottets överväganden

Tolkning och översättning i brottmål

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens förslag till lagändringar och avslår motionsyrkanden om ersättningsskyldighet för kostnader för tolk och privat tolk. Riksdagen avslår även motionsyrkanden med begäran om ett tillkännagivande om att tolkverksamheten vid domstolar ska förbättras.

Jämför reservationerna 1 (SD) och 2 (S, MP, V).

Gällande rätt

Enligt 5 kap. 6 § första stycket rättegångsbalken, förkortat RB, får en tolk anlitas att biträda rätten om en part, ett vittne eller någon annan som ska höras inför rätten inte är mäktig svenska språket. Av tredje stycket samma paragraf följer att en tolk också får anlitas för att biträda rätten om den som ska höras är allvarligt hörsel- eller talskadad. Bestämmelserna om tolkning är tillämpliga i både tvistemål och brottmål. De tillämpas genom en hänvisning i 48 § lagen (1996:242) om domstolsärenden även vid handläggningen av ärenden. Bestämmelserna är utformade som s.k. fakultativa regler, dvs. rätten *får* anlita en tolk. I praktiken anlitas dock regelmässigt en tolk om en person som ska höras inför rätten inte behärskar det svenska språket eller är allvarligt hörsel- eller talskadad. Om en tolk inte har anlåtats när det har behövts eller om tolkningen har varit undermålig kan det utgöra rättegångsfel (jfr NJA 1974 s. 221).

Av 21 kap. 10 § RB framgår att en offentlig försvarare har rätt till skälig ersättning av allmänna medel för bl.a. de utlägg som uppdraget krävt. Kostnad för tolkning kan vara ett ersättningsgillt utlägg. Det finns bestämmelser i 31 kap. 1 § RB om återbetalningsskyldighet för en tilltalad som döms för ett brott i ett mål där åklagaren för talan. Den tilltalade ska ersätta staten för vad som av allmänna medel betalats i ersättning till försvarare. Även en försvarares utlägg kan omfattas av återbetalningsskyldigheten. Det finns dock i paragrafen vissa begränsningar i återbetalningsskyldigheten.

Om fall en misstänkt eller tilltalad har en försvarare som inte har utsetts av staten, en s.k. privat försvarare, finns det inte någon uttrycklig rätt till ersättning för kostnader för tolkning av t.ex. överläggningar med försvararen. En tilltalad kan i vissa situationer få ersättning av allmänna medel för sina kostnader för försvarare, för rådgivning, enligt rättshjälpslagen (1996:1619) och för bevisning under förundersökningen eller i rättegången (31 kap. 2 § första stycket och 8 § RB). Det gäller vid bl.a. en frikän-

nande dom eller en avvisning eller en avskrivning av ett åtal, om kostnaderna varit motiverade för att den tilltalade skulle kunna tillvarata sin rätt. Ersättningsrätten torde omfatta även kostnader för tolkning. Någon lagfäst rätt att även vid en fällande dom få ersättning för utlägg för tolkkostnader finns inte.

Ersättning för tolk vid bl.a. allmän domstol betalas enligt en taxa som fastställs av Domstolsverket (förordning [1979:291] om tolktaxa).

Propositionen

Direktivet om tolkning och översättning vid straffrättsliga förfaranden

Europeiska rådet beslutade vid ett möte i Tammerfors 1999 att principen om ömsesidigt erkännande av domar i brottmål och andra beslut av rättsliga myndigheter ska vara en hörnsten i EU:s straffrättsliga samarbete. Under det svenska ordförandeskapet i EU 2009 antog rådet den 30 november en resolution om en färdplan för att stärka misstänkta och tilltalades processuella rättigheter vid straffrättsliga förfaranden. I färdplanen anges att den europeiska konventionen om de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (Europakonventionen) utgör den gemensamma basen för skyddet av misstänkta och tilltalades processuella rättigheter i EU. Av färdplanen framgår att genomförandet av principen om ömsesidigt erkännande förutsätter att medlemsstaterna har förtroende för varandras straffrättsliga system. För att stärka det ömsesidiga förtroendet inom EU krävs, enligt färdplanen, EU-regler till skydd för enskildas processuella rättigheter. Färdplanen föreskriver ett s.k. steg-för-steg förfarande, enligt vilket kommissionen uppmanas att lägga fram förslag när det gäller rätten till översättning och tolkning (åtgärd A), information om rättigheter och åtal (åtgärd B), juridisk rådgivning och rättshjälp (åtgärd C), kommunikation med släktingar, arbetsgivare och konsulära myndigheter (åtgärd D) och särskilda skyddsåtgärder för utsatta misstänkta eller tilltalade personer (åtgärd E). Kommissionen uppmanas också att överväga att lägga fram en grönbok om häktning (åtgärd F).

Syftet med direktivet om tolkning och översättning i vid straffrättsliga förfaranden är att garantera misstänkta och tilltalades rätt till tolkning och översättning vid straffrättsliga förfaranden för att säkerställa att de får en rättvis rättegång (skäl 14 i direktivets ingress). Direktivet fastställer minimiregler och hindrar således inte att medlemsstaterna erbjuder en högre skyddsnivå (artikel 8). Rättigheterna gäller vid straffrättsliga förfaranden och förfaranden för verkställighet av en europeisk arresteringsorder (artikel 1.1). Rättigheterna gäller från den tidpunkt när en misstänkt genom ett officiellt meddelande eller på annat sätt av en medlemsstats behöriga myndigheter görs medveten om brottsmisstanken fram till dess att förfarandet avslutas (artikel 1.2).

Misstänkta som inte talar eller förstår förfarandespråket ska enligt direktivet utan dröjsmål tillhandahållas kostnadsfri tolkning inför utredande och rättsliga myndigheter, bl.a. vid polisförhör och domstolsförhandlingar (artiklarna 2 och 4). Rätten till tolkning inbegriper lämpligt stöd till misstänkta som lider av hörselnedsättning eller talsvårigheter. Om det behövs för att garantera att förfarandet går rättvist till, ska tolkning finnas tillgänglig för kommunikationen mellan den misstänkte och försvararen i direkt samband med ett förhör eller en förhandling eller i samband med en framställning som görs under förfarandet. Det ska finnas ett förfarande eller en mekanism för att kontrollera om misstänkta talar och förstår förfarandespråket och om de behöver tolk. När det är lämpligt får s.k. fjärrtolkning användas med hjälp av t.ex. en videokonferens.

Regeringen konstaterar att den praktiska tillämpningen av den nuvarande regleringen vad gäller möjlighet att få tolkning vid sammanträden inför rätten i stort uppfyller direktivets krav. Misstänkta och tilltalade tillhandahålls alltså tolkning i tillräcklig utsträckning. Bestämmelsen i 5 kap. 6 § första stycket RB är dock fakultativ till sin karaktär, dvs. den ger rätten en möjlighet, men ingen skyldighet, att anlita en tolk när någon som ska höras inför rätten inte är mäktig det svenska språket. Direktivet kräver emellertid att regleringen är obligatorisk. Den nuvarande generella bestämmelsen behöver därför kompletteras med en obligatorisk regel för misstänkta och tilltalade i brottmål.

I propositionen lämnar regeringen förslag som genomför direktivet om tolkning och översättning vid straffrättsliga förfaranden i svensk lagstiftning.

Ersättningsskyldighet för tolkkostnader

I artikel 4 i direktivet om tolkning och översättning vid straffrättsliga förfaranden föreskrivs att det är medlemsstaterna som ska stå för tolknings- och översättningskostnaderna oavsett resultatet av förfarandet. Den misstänkte eller tilltalade ska alltså inte kunna åläggas att svara för kostnader för tolkning eller översättning eller att betala tillbaka sådana kostnader, även om han eller hon döms för brottet.

Enligt nu gällande rätt kan en tilltalad som döms för ett brott under vissa förutsättningar åläggas att ersätta staten för vad som av allmänna medel betalats till försvararen. Denna återbetalningsskyldighet kan omfatta försvararens utlägg för kostnader för tolkning. Vidare kan nu gällande ordning medföra att en tilltalad som har haft en privat försvarare och som dömts för brottet inte får ersättning för kostnader för tolkning.

För att uppfylla direktivets krav föreslår regeringen att det införs en begränsning av den tilltalades återbetalningsskyldighet i fråga om kostnader för tolkning vid överläggning med försvararen. Propositionen innehåller även ett förslag om att införa en bestämmelse som gör det möjligt för en tilltalad som döms för ett brott att få ersättning av staten för kostnader för tolkning, om kostnaderna skäligen varit motiverade för att den tilltalade skulle kunna ta till vara sin rätt.

Kvaliteten på tolkningen vid domstolar

I Domstolsverkets rapport *Kvaliteten på tolkning i domstolar*, m.m. (Domstolsverkets rapportserie 2010:4) gjordes en kartläggning av användandet av tolkar och översättare i domstolarna och i vilken utsträckning dessa uppfattades vara kvalificerade. Av rapporten framgick att en stor andel av domstolarna anser att den tolkning som tillhandahålls av rättstolkar och andra auktoriserade tolkar samt den översättning som tillhandahålls av auktoriserade translatorer håller en hög kvalitet. När det gäller tolkar och översättare som inte är auktoriserade bedöms att tolkningen och översättningen håller en lägre kvalitet. Enligt rapporten har dock många domstolar problem med att anlita kvalificerade tolkar eller att anlita någon tolk över huvud taget. Den bilden bekräftas av Statskontorets utredning *En tolkningsfråga – Om auktorisation och åtgärder för fler och bättre tolkar* (2012:2).

I Domstolsverkets rapport konstateras att det finns flera orsaker till problemen. Ett problem är att det inte finns tillräckligt många auktoriserade tolkar och translatorer eller att sådana inte finns att tillgå på grund av att anvisade förmedlingar inte har avtal med dem. Ett annat problem är att många domstolar inte frågar efter tolkar och översättare som är auktoriserade. Ett tredje problem som framgår av Statskontorets utredning är att tillgången på tolkar varierar beroende på var i landet tolkkompetensen efterfrågas och vilket språk det är fråga om.

Enligt direktivet är det medlemsstaternas uppgift att vidta konkreta åtgärder för att se till att den tolkning och översättning som tillhandahålls håller den kvalitet som krävs. Regeringen anser att det kompetenskrav som ställs på de tolkar och översättare som anlitas bör skärpas. Detta skulle göra det tydligt vilka kategorier av tolkar och översättare som i första hand bör anlitas men också skapa drivkrafter för tolkar och översättare att skaffa sig rätt kompetens. Regeringen avser att återkomma i ett annat sammanhang till frågan hur tillgången på kvalificerade tolkar och översättare kan öka (s. 34). Regeringen förslår således i propositionen att kompetenskraven skärps när det gäller tolkar och översättare som anlitas av domstolar och brottsutredande myndigheter. Enligt regeringens förslag ska, om det är möjligt, en auktoriserad tolk eller översättare anlitas. I annat fall ska en lämplig person anlitas. Den föreslagna ordningen förhindrar givetvis inte att den auktoriserade tolk som anlitas har specialistkompetens för tolkning inom rättsväsendet. Tvärtom bör detta eftersträvas.

I direktivet anges att för att främja en ändamålsenlig tolkning och översättning och en effektiv tillgång till detta, ska medlemsstaterna sträva efter att upprätta ett eller flera register över självständiga tolkar och översättare som har lämpliga kvalifikationer. När ett sådant eller flera sådana register har upprättats ska, om det är lämpligt, det eller de göras tillgängliga för försvarare och relevanta myndigheter (artikel 5.2). Kammarkollegiet för redan i dag ett register över auktoriserade tolkar och translatorer samt grundutbildade tolkar. En sökfunktion för registret finns tillgänglig för all-

mänheten på kollegiets hemsida. Regeringen bedömer att direktivets uppmärksamhet tillgodoses genom de register som finns och som är sökbara för allmänheten.

Motionerna

I motionerna 2012/13:Ju19 av Richard Jomshof och Kent Ekeröth (båda SD) och 2012/13:Ju207 av Kent Ekeröth (SD) begärs att ersättningsskyldighet för tolkkostnader ska införas för gärningsmän som fälls i brottmål. Betalningsskyldigheten bör, för att inte drabba utländska turister som av oaksamhet har gjort sig skyldig till smärre förseelser, begränsas till tilltalade som döms till fängelsestraff. Även i motion 2012/13:Ju20 av Markus Wiechel (SD) yrkande 1 begärs att den som döms för ett brott ska betala tillbaka de kostnader som uppkommer med anledning av tolkning. I yrkande 2 samma motion begärs att staten inte ska ersätta en tilltalads kostnader som uppkommer till följd av att en privat tolk anlitas.

I kommittémotionerna 2011/12:Ju359 av Morgan Johansson m.fl. (S) yrkande 51 och 2012/13:Ju373 av Morgan Johansson m.fl. (S) yrkande 58 begärs att tolkverksamheten vid domstolarna ska förbättras. Motionärerna anför att Domstolsverket med anledning av resultatet av en enkätundersökning dragit slutsatsen att tolkverksamheten vid landets domstolar är bristfällig och att olika åtgärder därför bör vidtas för att förbättra kvaliteten på tolkning i domstolarna. Bland annat nämns att det bör krävas att de tolkar som anlitas antingen är auktoriserade eller rättstolkar, att fler tolkar utbildas och att det bör finnas ett nationellt register över tolkar och deras kompetens.

Utskottets ställningstagande

Direktivet om rätten till tolkning och översättning i straffrättsliga förfaranden utgör, som framgår ovan, det första steget i den färdplan för processuella rättigheter som lades fram och antogs under det svenska EU-ordförandeskapet. Regeringen lämnar i propositionen förslag till de lagändringar som krävs för att genomföra direktivet om tolkning och översättning i straffrättsliga förfaranden i svensk lagstiftning. Utskottet anser att förslagen i propositionen är väl avvägda och föreslår att riksdagen antar dessa.

Som nämns ovan ska enligt direktivet misstänkta som inte talar eller förstår förfarandespråket utan dröjsmål tillhandahållas kostnadsfri tolkning inför utredande och rättsliga myndigheter, bl.a. vid polisförhör och domstolsförhandlingar (artiklarna 2 och 4). Direktivet kräver således att medlemsstaterna ska stå för tolkningskostnader oavsett resultatet av förfarandet och utan hänsyn till om den misstänkte har haft en offentlig eller privat försvarare. Detta genomförs genom de föreslagna lagändringarna. Utskottet ser inte något skäl att ställa sig bakom vad som yrkas i motionerna om att

införa ersättningsskyldighet för gärningsmän som fälls i brottmål. Utskottet avstyrker därmed yrkandena i motionerna 2012/13:Ju19 (SD), 2012/13:Ju20 (SD) yrkande 1 och 2012/13:Ju207 (SD).

Utskottet, som konstaterar att ersättning till tolk vid bl.a. allmän domstol betalas enligt en taxa som fastställs av Domstolsverket, ser inte heller skäl för det tillkännagivande som begärs i motion 2012/13:Ju20 (SD) yrkande 2. Utskottet avstyrker motionsyrkandet.

Det är ur rättssäkerhetssynpunkt viktigt att den tolkning och översättning som tillhandahålls inom rättsväsendet håller hög kvalitet. Brister i tolkningen kan leda till att domar och beslut fattas på grundval av ett oriktigt underlag. Utskottet konstaterar att de nu aktuella lagförslagen innebär att kompetenskraven för tolkar och översättare som anlitas i allmän domstol skärps. Detta torde – vilket regeringen också framför – skapa drivkraft för tolkar och översättare att skaffa sig rätt kompetens. Utskottet noterar även att regeringen avser att i ett annat sammanhang återkomma till frågan hur tillgången på kvalificerade tolkar och översättare kan öka. Som framgår ovan för Kammarkollegiet redan i dag ett register över auktoriserade tolkar och translatorer samt grundutbildade tolkar.

Utskottet anser att det förslag som regeringen nu lagt fram medför att tolkverksamheten vid straffrättsliga förfaranden inom domstolarna kommer att förbättras. Utskottet anser att motion 2011/12:Ju359 (S) yrkande 51 och motion 2012/13:Ju373 (S) yrkande 58 i vart fall till viss del är tillgodosedda. Som anförts avser regering att återkomma till frågan om att öka tillgången på kvalificerade tolkar. Utskottet ser därför inte något skäl för det begärda tillkännagivandet. Dessa yrkanden bör därför avslås.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Tolkning och översättning i brottmål, punkt 1 (SD)

av Richard Jomshof (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen antar regerings förslag till

1. lag om ändring i rättegångsbalken,
2. lag om ändring i lagen (1975:689) om tystnadsplikt för vissa tolkar och översättare och tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen proposition 2012/13:132 punkterna 1 och 2 samt motionerna 2012/13:Ju19 av Richard Jomshof och Kent Ekeröth (båda SD), 2012/13:Ju20 av Markus Wiechel (SD) yrkande 1 och 2012/13:Ju207 av Kent Ekeröth (SD) samt avslår motion 2012/13:Ju20 av Markus Wiechel (SD) yrkande 2.

Ställningstagande

En åtalad ges i dag tolkhjälp i främmande språk i svenska brottmålsdomstolar om tillräckliga kunskaper i det svenska språket saknas. Om den åtalade döms i ett brottmål kan denne bli skyldig att ersätta staten för kostnader för försvarsadvokat och målsägandebiträde. Kostnader för tolk på främmande språk betalas dock nästan undantagslöst av allmänna medel, även då den åtalade fälls.

Grova brottslingar kostar redan enskilda offer och samhället stora belopp årligen. Att de också ges särskilda gratisförmåner är en orättvis ordning som inte minst bidrar till att urholka vårt välfärdssamhälle. Samtidigt måste naturligtvis alla som åtalas för brott kunna följa rättegången på ett språk de förstår för att rättssäkerheten ska kunna garanteras; därför måste tolkhjälp finnas tillgänglig. Om man som utlänning eller invandrad begår ett brott måste man däremot räkna med att brottslighet inte är gratis. Samtliga åtalade, svenska medborgare eller utländska, som är föremål för rättegång i Sverige och som nyttjar tolkhjälp på utländska språk, bör vid fällande dom göras skyldiga att ersätta de kostnader som har uppstått för

deras tolkbehov. Med tolkbehov avses i detta fall inte ett sådant behov som funktionshindrade – såsom t.ex. hörselskadade – kan ha. Vidare bör inte hänsyn tas till den tilltalades betalningsförmåga.

För att detta nya system exempelvis inte ska drabba utländska turister – som av oaktsamhet eller okunskap har gjort sig skyldiga till smärre förseelser – bör betalningsskyldigheten begränsas endast till tilltalade som har dömts till fängelsestraff. Regeringen bör utarbeta och återkomma med ett sådant förslag.

2. Förbättra kvaliteten på tolkningen vid domstolar, punkt 2 (S, MP, V)

av Morgan Johansson (S), Kerstin Haglö (S), Christer Adelsbo (S), Elin Lundgren (S), Arhe Hamednaca (S), Lena Olsson (V), Mattias Jonsson (S) och Agneta Börjesson (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2011/12:Ju359 av Morgan Johansson m.fl. (S) yrkande 51 och 2012/13:Ju373 av Morgan Johansson m.fl. (S) yrkande 58.

Ställningstagande

Tolkverksamheten vid domstolar är en viktig verksamhet för att nå rättssäkerhet för den enskilde och för att upprätthålla förtroendet för rättsväsendet. För att nå kvalitet i tolkningen krävs att tolkarna är kvalificerade för sin verksamhet och de bör därför antingen vara auktoriserade tolkar eller rättstolkar. Domstolsverket, som har gjort en enkätundersökning hos landets domstolar, drar emellertid slutsatsen att tolkverksamheten är bristfällig. Det är svårt att få tag på kvalificerade tolkar. Många domstolar ställer inte heller krav på kvalificerade tolkar. Dessutom är utbildningen till tolk inte heller alltid tillfredsställande. Det är därför nödvändigt att förbättra kvaliteten på tolkning i domstolar. Några åtgärder som kan vidtas är ställa krav på att kvalificerade tolkar ska användas i högre utsträckning av domstolarna. Fler tolkar måste utbildas och det bör finnas ett nationellt register över kvalificerade tolkar och deras kompetens.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2012/13:132 Tolkning och översättning i brottmål:

1. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i rättegångsbalken.
2. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1975:689) om tystnadsplikt för vissa tolkar och översättare.

Följdmotionerna

2012/13:Ju19 av Richard Jomshof och Kent Ekeröth (båda SD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ersättningsskyldighet för tolkkostnader ska införas för gärningsmän som fälls i brottmål.

2012/13:Ju20 av Markus Wiechel (SD):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att den som döms för ett brott ska betala tillbaka kostnader som uppkommer på grund av tolkningsbehov.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att staten inte ska ersätta tilltalades kostnader till följd av att en privat tolk anlitas.

Motion från allmänna motionstiden hösten 2011

2011/12:Ju359 av Morgan Johansson m.fl. (S):

51. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om tolkverksamheten vid domstol.

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2012

2012/13:Ju207 av Kent Ekeröth (SD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att obligatorisk betalningsskyldighet för tolkhjälp ska införas för tilltalade vid fällande dom i brottmål med fängelsestraff som påföljd.

2012/13:Ju373 av Morgan Johansson m.fl. (S):

58. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att förbättra tolkverksamheten vid domstolar.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

1 Förslag till lag om ändring i rättegångsbalken

Härigenom föreskrivs¹ att 5 kap. 6 §, 23 kap. 16 §, 31 kap. 1 och 2 §§ samt 33 kap. 9 § rättegångsbalken ska ha följande lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

5 kap.
6 §²

Är part, vittne eller annan, som skall höras inför rätten, ej mäktig svenska språket må tolk anlitas att biträda rätten.

Finnes vid rätten allmän tolk för det språk, varom är fråga, skall han anlitas. I annat fall förordne rätten lämplig person att i målet biträda som tolk.

Är den som skall höras allvarligt hörsel- eller talskadad, må ock tolk anlitas att biträda rätten.

Ej må den anlitas som tolk, vilken till saken eller till någondera parten står i sådant förhållande, att hans tillförlitlighet därigenom kan anses förringad.

Om en part, ett vittne eller någon annan som ska höras inför rätten inte behärskar svenska, får en tolk anlitas att biträda rätten. Om en misstänkt i ett brottmål inte behärskar svenska, ska en tolk anlitas vid sammanträden inför rätten.

Rätten ska, om det är möjligt, förordna en tolk som är auktoriserad att biträda som tolk i målet. I annat fall ska en annan lämplig person förordnas. Om det vid domstolen finns en allmän tolk i det språk som det är fråga om, ska han eller hon anlitas.

Det som föreskrivs i första stycket om den som inte behärskar svenska gäller också den som till följd av en hörselnedsättning eller talsvårigheter behöver en tolk. Om det är lämpligt, får ett tekniskt hjälpmedel användas i stället för att en tolk anlitas.

Den som står i ett sådant förhållande till saken eller till en part att det kan anses minska hans eller hennes tillförlitlighet, får inte anlitas som tolk.

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv 2010/64/EU av den 20 oktober 2010 om rätt till tolkning och översättning vid straffrättsliga förfaranden (EUT L 280, 26.10.2010, s. 1, Celex 32010L0064).

² Senaste lydelse 1975:589.

Om anställande av allmän tolk *så ock* om anlitande av tolk, *då* den som *skall höras är allvarligt hörsel- eller talskadad*, meddelas bestämmelser av regeringen.

Bestämmelser om anställande av allmän tolk *och* om anlitande av tolk *för* den som *har en hörselnedsättning eller talsvårigheter* meddelas av regeringen.

23 kap.

16 §

Om användande av tvångsmedel under förundersökningen *gälle vad i 24–28 kap. stadgas*.

I fråga om användande av tvångsmedel under förundersökningen gäller 24–28 kap.

I fråga om tolk och översättning av handlingar under förundersökningen tillämpas 5 kap. 6 och 8 §§ samt 33 kap. 9 §. Undersökningsledaren beslutar i dessa frågor.

31 kap.

1 §³

Döms den tilltalade för brottet i ett mål där åklagaren för talan, ska den tilltalade ersätta staten för *vad* som betalats av allmänna medel i ersättning till försvarare. Den tilltalade ska också ersätta staten för kostnaden att hämta honom eller henne till rätten och för *sådan kostnad* för blodprovstagning, blodundersökning, urinprovstagning och urinundersökning som avser honom eller henne och som har gjorts för utredning om brottet.

Ersättningsskyldigheten omfattar dock inte kostnader, som inte skäligen varit motiverade för utredningen, eller kostnader, som vållats genom vårdslöshet eller försummelse av någon annan än den tilltalade, hans eller hennes ombud eller försvarare som utsetts av honom eller henne.

Om den tilltalade döms för brottet i ett mål där åklagaren för talan, ska den tilltalade ersätta staten för *det* som betalats av allmänna medel i ersättning till försvarare. Den tilltalade ska också ersätta staten för kostnaden att hämta honom eller henne till rätten och för *kostnaden* för blodprovstagning, blodundersökning, urinprovstagning och urinundersökning som avser honom eller henne och som har gjorts för utredning om brottet.

Ersättningsskyldigheten omfattar dock inte kostnader som inte skäligen varit motiverade för utredningen, eller kostnader som vållats genom vårdslöshet eller försummelse av någon annan än den tilltalade, hans eller hennes ombud eller försvarare som utsetts av honom eller henne. *Ersättningsskyldigheten omfattar inte heller det som betalats i ersättning till en försvarare för utlägg för tolkning av överläggning med den*

³ Senaste lydelse 2010:575.

Den tilltalade är inte i annat fall än som sägs i 4 § första stycket skyldig att betala mera av kostnaden för försvararen än vad han eller hon skulle ha fått betala i rättshjälpsavgift vid rättshjälp enligt rättshjälpslagen (1996:1619). Vad som sägs i den lagen om kostnad för rättshjälpsbiträde gäller i stället kostnad för offentlig försvarare.

Vad den tilltalade ska betala får jämkas eller efterges, om det finns skäl till det med hänsyn till den tilltalades brottslighet eller hans eller hennes personliga och ekonomiska förhållanden.

Om det belopp som den tilltalade skulle vara skyldig att ersätta understiger en viss av regeringen fastställd gräns, ska ersättningsskyldighet inte åläggas.

tilltalade.

Den tilltalade är inte i annat fall än som avses i 4 § första stycket skyldig att betala mera av kostnaden för försvararen än vad han eller hon skulle ha fått betala i rättshjälpsavgift vid rättshjälp enligt rättshjälpslagen (1996:1619). Det som sägs i den lagen om kostnad för rättshjälpsbiträde gäller i stället kostnad för offentlig försvarare.

Det belopp som den tilltalade ska betala får sättas ned eller efterges, om det finns skäl till det med hänsyn till den tilltalades brottslighet eller hans eller hennes personliga och ekonomiska förhållanden.

Om det belopp som den tilltalade skulle vara skyldig att ersätta understiger en viss gräns som regeringen fastställt, ska han eller hon inte vara ersättningskyldig.

2 §⁴

Frikänns den tilltalade i mål, där åklagaren för talan, eller avvisas eller avskrivs åtal som väckts av åklagaren, kan rätten besluta att den tilltalade skall få ersättning av allmänna medel för sina kostnader för försvarare, för rådgivning enligt rättshjälpslagen (1996:1619) och för bevisning under förundersökningen eller i rättegången, om kostnaderna skäligen varit motiverade för att den tilltalade skulle kunna ta tillvara sin rätt.

Den tilltalade kan också få ersättning för inställelse inför rätten. Sådan ersättning betalas enligt föreskrifter som meddelas av regeringen.

Döms den tilltalade för brottet, kan han få ersättning av allmänna medel för sådana kostnader som avses i första eller andra stycket

Om den tilltalade frikänns i ett mål, där åklagaren för talan eller om ett åtal som väckts av åklagaren avvisas eller avskrivs, kan rätten besluta att den tilltalade ska få ersättning av allmänna medel för sina kostnader för försvarare, för rådgivning enligt rättshjälpslagen (1996:1619) och för bevisning under förundersökningen eller i rättegången, under förutsättning att kostnaderna skäligen varit motiverade för att den tilltalade skulle kunna ta tillvara sin rätt.

Om den tilltalade döms för brottet, kan han eller hon få ersättning av allmänna medel för kostnader för tolkning av överläggning

⁴ Senaste lydelse 1996:1624.

och som vållats honom genom fel eller försummelse av åklagaren.

med försvararen som skäligen varit motiverade för att den tilltalade skulle kunna ta tillvara sin rätt och för andra kostnader som avses i första eller andra stycket och som vållats honom eller henne genom fel eller försummelse av åklagaren.

33 kap.

9 §⁵

Rätten får vid behov *låta* översätta handlingar som kommer in till eller skickas ut från rätten.

Rätten får vid behov översätta handlingar som kommer in till eller skickas ut från rätten. *Rätten är skyldig att översätta en handling i ett brottmål eller de viktigaste delarna av den, om en översättning är av väsentlig betydelse för att den misstänkte ska kunna ta tillvara sin rätt. Översättningen får göras muntligen om det inte är olämpligt med hänsyn till vad handlingen eller målet rör eller någon annan omständighet.*

Rätten är skyldig att översätta en handling i brottmål eller de viktigaste delarna av den, om handlingen *skall* sändas till någon som vistas i en annan stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet eller i Schweiz och det finns anledning att anta att personen inte förstår språket i handlingen. Handlingen *skall* översättas till språket i den andra staten eller om myndigheten känner till att personen inte förstår detta språk, till ett annat språk som personen förstår.

Rätten är *också* skyldig att översätta en handling i *ett* brottmål eller de viktigaste delarna av den, om handlingen *ska* sändas till någon som vistas i en annan stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet eller i Schweiz och det finns anledning att anta att personen inte förstår språket i handlingen. Handlingen *ska* översättas till språket i den andra staten eller om myndigheten känner till att personen inte förstår detta språk, till ett annat språk som personen förstår.

Den som biträtt med översättning har rätt till skäligen ersättning, som betalas av staten.

Första och tredje styckena *skall* tillämpas även i fråga om översättning från punktskrift till vanlig skrift eller omvänt.

Första och tredje styckena *ska* tillämpas även i fråga om översättning från punktskrift till vanlig skrift eller omvänt.

Om det är möjligt ska rätten anlita en översättare som är auktoriserad.

⁵ Senaste lydelse 2006:902.

*serad. I annat fall ska en annan
lämplig person anlitas för att
utföra översättningen.*

Denna lag träder i kraft den 1 oktober 2013.

2 Förslag till lag om ändring i lagen (1975:689) om tystnadsplikt för vissa tolkar och översättare

Härigenom föreskrivs¹ att 1 § lagen (1975:689) om tystnadsplikt för vissa tolkar och översättare ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Denna lag tillämpas på *tolk* och översättare som anlitas av en myndighet eller ett annat organ som utövar verksamhet för vars fullgörande staten eller en kommun svarar *samt på tolk och översättare* som genomgått av regeringen eller av den förvaltningsmyndighet som regeringen bestämmer *föreskriven* prövning. *Med kommuner likställs landsting och kommunalförbund.*

Föreslagen lydelse

1 §²

Denna lag tillämpas på *tolkar* och översättare som

1. anlitas av en myndighet eller ett annat organ som utövar verksamhet för vars fullgörande staten eller en kommun svarar,

2. genomgått *sådan* prövning som *föreskrivs* av regeringen eller den förvaltningsmyndighet som regeringen bestämmer, *eller*

3. yrkesmässigt anlitas vid överläggning mellan en misstänkt i ett brottmål och hans eller hennes försvarare eller i övrigt vid förberedande av en misstänkts försvar.

Med kommuner enligt första stycket 1 likställs landsting och kommunalförbund.

Denna lag träder i kraft den 1 oktober 2013.

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv 2010/64/EU av den 20 oktober 2010 om rätt till tolkning och översättning vid straffrättsliga förfaranden (EUT L 280, 26.10.2010, s. 1, Celex 32010L0064).

² Senaste lydelse 2004:807.

BILAGA 3

Europaparlamentets och rådets direktiv 2010/64/EU om rätt till tolkning och översättning vid straffrättsliga förfaranden

26.10.2010

SV

Europeiska unionens officiella tidning

L 280/1

I

(Lagstiftningsakter)

DIREKTIV

EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS DIREKTIV 2010/64/EU

av den 20 oktober 2010

om rätt till tolkning och översättning vid straffrättsliga förfaranden

EUROPAPARLAMENTET OCH EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR
ANTAGIT DETTA DIREKTIV

ningen av lagstiftning skulle underlätta samarbetet mellan
behöriga myndigheter och det rättsliga skyddet av pers-
ners rättigheter.

med beaktande av fördraget om Europeiska unionens funktions-
sätt, särskilt artikel 82.2 andra stycket b,

(2) Den 29 november 2000 antog rådet i enlighet med slut-
satserna från Tammerfors ett åtgärdsprogram för genom-
förande av principen om ömsesidigt erkännande av domar
i brottmål⁽¹⁾. I inledningen till programmet anges
att ömsesidigt erkännande "bör göra det möjligt att för-
stärka samarbetet mellan medlemsstater, men också att
förstärka skyddet av personers rättigheter".

med beaktande av Konungariket Belgiens, Förbundsrepubliken
Tysklands, Republiken Estlands, Konungariket Spaniens, Repu-
blikens Frankrikes, Republiken Italiens, Storhertigdömet Lux-
emburgs, Republiken Ungerns, Republiken Österrikes, Republi-
ken Portugals, Rumäniens, Republiken Finlands och Konungari-
ket Sveriges initiativ⁽¹⁾,

(3) Genomförandet av principen om ömsesidigt erkännande
av beslut vid straffrättsliga förfaranden förutsätter att
medlemsstaterna har förtroende för varandras straffrätts-
liga system. Omfattningen av det ömsesidiga erkännandet
är i hög grad beroende av en rad parametrar, bl.a. meka-
nismer till skydd för misstänkta eller tilltalades rättighe-
ter och gemensamma minimistandarder för att underlätta
tillämpningen av principen om ömsesidigt erkännande.

efter översändande av utkastet till lagstiftningsakt till de natio-
nella parlamenten,

i enlighet med det ordinarie lagstiftningsförfarandet⁽²⁾, och

(4) Ömsesidigt erkännande av beslut vid straffrättsliga för-
faranden kan bara fungera effektivt i en anda av tillit,
där inte endast de rättsliga myndigheterna utan samtliga
aktörer i den straffrättsliga processen likställer avgöran-
den av rättsliga myndigheter i andra medlemsstater med
avgöranden som meddelas i den egna staten, vilket för-
utsätter förtroende inte bara för innehållet i den andra
medlemsstatens bestämmelser, utan också för att de till-
ämpas korrekt.

av följande skäl:

(1) Unionen har satt som mål att bevara och utveckla ett
område med frihet, säkerhet och rättvisa. Enligt ordfö-
randeskapets slutsatser från Europeiska rådets möte i
Tammerfors den 15–16 oktober 1999, särskilt punkt
33, bör principen om ömsesidigt erkännande av domar
och andra beslut av rättsliga myndigheter bli en hörnsten
i det rättsliga samarbetet på det civilrättsliga och det
straffrättsliga området inom unionen, eftersom ett starkt
ömsesidigt erkännande och den nödvändiga tillnärm-

(5) I artikel 6 i den europeiska konventionen om skydd för
de mänskliga rättigheterna och de grundläggande frihe-
terna (nedan kallad konventionen) och artikel 47 i Euro-
peiska unionens stadga om de grundläggande rättighe-
terna (nedan kallad stadgan) föreskrivs rätten till en rättvis
rättegång. I artikel 48.2 i stadgan garanteras respekt för
rätten till försvar. Detta direktiv respekterar dessa rättig-
heter och bör genomföras i enlighet därmed.

⁽¹⁾ EUT C 69, 18.3.2010, s. 1.

⁽²⁾ Europaparlamentets ståndpunkt av den 16 juni 2010 (ännu ej of-
fentliggjord i EUT) och rådets beslut av den 7 oktober 2010.

⁽³⁾ EGT C 12, 15.1.2001, s. 10.

- (6) Även om samtliga medlemsstater är parter i konventionen, har erfarenheten visat att detta inte alltid räcker för att skapa tillräckligt förtroende för andra medlemsstaters straffrättsliga system.
- (7) Stärkandet av det ömsesidiga förtroendet kräver ett mer enhetligt genomförande av de rättigheter och garantier som fastställs i artikel 6 i konventionen. Det kräver också att man, genom detta direktiv och andra åtgärder, inom unionen vidareutvecklar miniminormer som fastställs i konventionen och stadgan.
- (8) Artikel 82.2 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt söker för fastställande av tillämpliga minimiregler i medlemsstaterna för att underlätta det ömsesidiga erkännandet av domar och rättsliga avgöranden samt polisarbete och rättsligt samarbete i sådana straffrättsliga frågor som har en gränsoverskridande dimension. I artikel 82.2 andra stycket b anges "personers rättigheter vid det straffrättsliga förfarandet" som ett av de områden på vilka minimiregler kan fastställas.
- (9) Gemensamma minimiregler bör leda till ökat förtroende för alla medlemsstaters straffrättsliga system, vilket i sin tur bör bidra till ett effektivare rättsligt samarbete i en anda av ömsesidigt förtroende. Sådana gemensamma minimiregler bör fastställas i fråga om tolkning och översättning vid straffrättsliga förfaranden.
- (10) Den 30 november 2009 antog rådet en resolution om en färdplan för att stärka misstänkta och tilltalades processuella rättigheter vid straffrättsliga förfaranden⁽¹⁾. Färdplanen föreskriver ett steg-för-stegförfarande och påkallar att åtgärder vidtas beträffande rätten till översättning och tolkning (åtgärd A), rätten till information om rättigheter och om åtalet (åtgärd B), rätten till juridisk rådgivning och rättshjälp (åtgärd C), rätten till kommunikation med släktingar, arbetsgivare och konsulara myndigheter (åtgärd D) och särskilda skyddsåtgärder för utsatta misstänkta eller tilltalade personer (åtgärd E).
- (11) I Stockholmsprogrammet, som antogs den 10 december 2009, välkomnade Europeiska rådet färdplanen och införlivade den i Stockholmsprogrammet (punkt 2.4). Europeiska rådet understödde att färdplanen inte är uttömmande genom att uppmana kommissionen att undersöka ytterligare processuella minimirättigheter för misstänkta och tilltalade och bedöma om andra frågor, till exempel oskuldspresumtionen, behöver diskuteras för att förbättra samarbetet på detta område.
- (12) Detta direktiv avser åtgärd A i färdplanen. Det fastställer gemensamma minimiregler att tillämpa i fråga om tolkning och översättning vid straffrättsliga förfaranden i syfte att stärka det ömsesidiga förtroendet mellan medlemsstaterna.
- (13) Detta direktiv drar nytta av kommissionens förslag till rådets rambeslut om rätt till tolkning och översättning i brottmål av den 8 juli 2009, och kommissionens förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om rätt till tolkning och översättning i brottmål av den 9 mars 2010.
- (14) Rätten till tolkning och översättning för personer som inte talar eller förstår förfarandespråket följer av artikel 6 i konventionen, såsom den har tolkats i rättspraxis från Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna. Detta direktiv främjar tillämpningen av denna rättighet i praktiken. Syftet med detta direktiv är därför att garantera misstänkta eller tilltalade personers rätt till tolkning och översättning vid straffrättsliga förfaranden för att säkerställa dessa personers rätt till en rättvis rättegång.
- (15) De rättigheter som föreskrivs i detta direktiv bör även tillämpas, såsom nödvändiga uppföljningsåtgärder, på verkställandet av en europeisk arresteringsorder⁽²⁾ inom de gränser som föreskrivs av detta direktiv. De verkställande medlemsstaterna bör sörja för tolkning och översättning för den eftersökta person som inte talar eller förstår förfarandespråket, och de bör stå för kostnaderna för detta.
- (16) I vissa medlemsstater har en annan myndighet än en domstol som är behörig att handlägga brottmål behörighet att utdöma påföljder avseende relativt lindriga överträdelse. Detta kan exempelvis gälla trafikföreläggelser som begås i stor skala och som eventuellt konstateras till följd av en trafikkontroll. I sådana situationer skulle det vara orimligt att kräva att den behöriga myndigheten säkerställer samtliga rättigheter i enlighet med detta direktiv. I de fall där medlemsstaternas lagstiftning föreskriver att en påföljd för lindriga föreläggelser kan beslutas av en sådan myndighet, och där en sådan påföljd kan överklagas till en domstol som är behörig att handlägga brottmål, bör detta direktiv därför endast tillämpas på förfaranden vid den domstolen till följd av ett sådant överklagande.

⁽¹⁾ EUT C 295, 4.12.2009, s. 1.

⁽²⁾ Rådets rambeslut 2002/584/RIF av den 13 juni 2002 om en europeisk arresteringsorder och överlämnande mellan medlemsstaterna (EGT L 190, 18.7.2002, s. 1).

26.10.2010

SV

Europeiska unionens officiella tidning

L 280/3

- (17) Detta direktiv bör säkerställa att kostnadsfritt och lämpligt språkligt stöd tillhandahålls, som möjliggör för misstänkta eller tilltalade personer som inte talar eller förstår förhållandespråket att fullt ut utöva sin rätt till försvar, och garanterar att förhandlingarna går rättvist till.
- (18) Misstänkta eller tilltalade bör få tolkning utan dröjsmål. När det går en viss tid innan tolkning tillhandahålls bör detta inte utgöra en överträdelse av kravet på att tolkning ska tillhandahållas utan dröjsmål, under förutsättning att den fördröjningen är skäligen under de rådande omständigheterna.
- (19) Kommunikation mellan misstänkta eller tilltalade och deras försvarare bör tolkas i enlighet med detta direktiv. Misstänkta eller tilltalade bör bl.a. för sin försvarare kunna förklara sina versioner av händelserna, påpeka när de anser att ett uttalande inte är korrekt och göra sin försvarare uppmärksam på fakta som bör läggas fram till deras försvar.
- (20) För att kunna förbereda försvaret bör kommunikation mellan misstänkta eller tilltalade och deras försvarare i direkt samband med ett förhör eller en förhandling under förhandlingarna eller i samband med ett överklagande eller andra framställningar som görs under förhandlingarna, exempelvis en ansökan om frigivande mot borgen, tolkas i de fall det är nödvändigt för att garantera att förhandlingarna går rättvist till.
- (21) Medlemsstaterna bör se till att det finns ett förhållande eller mekanism för att klargöra huruvida de misstänkta eller tilltalade talar och förstår det språk som används vid det straffrättsliga förhållandet och om de behöver tolk. Ett sådant förhållande eller en sådan mekanism innebär att behörig myndighet på lämpligt sätt, t.ex. genom att de misstänkta eller tilltalade tillfrågas, klargör huruvida de talar och förstår det språk som används vid det straffrättsliga förhållandet och huruvida de behöver tolk.
- (22) Tolkning och översättning i enlighet med detta direktiv bör tillhandahållas på de misstänkta eller tilltalades modersmål eller ett annat språk som de talar eller förstår och som möjliggör att de fullt ut kan utöva sin rätt till försvar och garanterar att förhandlingarna går rättvist till.
- (23) Den respekt för rätten till tolkning och översättning som föreskrivs i detta direktiv bör inte äventyra någon annan processuell rättighet som fastställs i nationell rätt.
- (24) Medlemsstaterna bör se till att det går att kontrollera om den tolkning och översättning som tillhandahålls varit tillräcklig, när de behöriga myndigheterna uppmärksammas på problem i specifika fall.
- (25) De misstänkta eller tilltalade eller den person som är föremål för förhandlingarna som gäller verkställighet av en europeisk arresteringsorder bör ha rätt att angripa beslut om att det inte finns något behov av tolkning, i enlighet med de förhandlingarna som fastställs i nationell rätt. Denna rättighet innebär inte att medlemsstaterna är skyldiga att ha ett särskilt system eller klagomålsförhållande genom vilket ett sådant beslut kan angripas, och bör inte äventyra de tidsfrister som gäller för verkställighet av en europeisk arresteringsorder.
- (26) Om tolkningens kvalitet anses vara otillräcklig för att garantera rätten till en rättvis rättegång bör de behöriga myndigheterna ha möjlighet att ersätta den utsedda tolken.
- (27) Skyldigheten att visa särskild hänsyn mot misstänkta eller tilltalade som skulle kunna befinna sig i en svag position, särskilt på grund av fysiska funktionsnedsättningar som påverkar deras förmåga att effektivt meddela sig med omvärlden, är en förutsättning för en korrekt rättskipning. Åklagare, brottsbekämpande myndigheter och rättsliga myndigheter bör därför se till att sådana personer faktiskt kan utöva de rättigheter som anges i detta direktiv, t.ex. genom att beakta varje möjlig sårbarhet som påverkar deras förmåga att följa förhandlingarna och göra sig förstådda och genom att vidta lämpliga åtgärder för att garantera dessa rättigheter.
- (28) När videokonferenser används för fjärrtolkning bör de behöriga myndigheterna ha möjlighet att använda sig av de verktyg som utvecklas inom ramen för europeisk e-juridik (exempelvis information om de domstolar som har videokonferensutrustning eller handböcker för detta ändamål).
- (29) Detta direktiv bör utvärderas mot bakgrund av de praktiska erfarenheter som görs. Vid behov bör det revideras för att förbättra de säkerhetsgarantier som fastställs i direktivet.

(30) För att kunna garantera rättvisa förfaranden är det nödvändigt att väsentliga handlingar, eller åtminstone relevanta avsnitt i sådana handlingar, översätts för misstänkta eller tilltalade i enlighet med detta direktiv. Vissa handlingar bör i detta hänseende alltid betraktas som väsentliga handlingar och bör därför översättas, såsom beslut om att frihetsberöva en person, anklagelser eller åtal samt domar. Det ankommer på medlemsstaternas behöriga myndigheter att själva, på eget initiativ eller på begäran av misstänkta eller tilltalade eller deras försvarare, avgöra vilka andra handlingar som är väsentliga för att garantera att förfarandena går rättvist till och som därför också bör översättas.

(31) Medlemsstaterna bör underlätta tillgången till nationella databaser med information om juridiska översättare och tolkar i de fall det finns sådana databaser. Särskild uppmärksamhet bör i detta sammanhang ägnas målsättningen att ge tillgång till befintliga databaser genom e-juridikportalen, i enlighet med den fleråriga handlingsplanen 2009–2013 för europeisk e-juridik av den 27 november 2008 ⁽¹⁾.

(32) Detta direktiv bör fastställa minimireglerna. Medlemsstaterna bör ha möjlighet att utvidga de rättigheter som fastställs i detta direktiv för att tillhandahålla en högre skyddsnivå även i situationer som inte uttryckligen behandlas i detta direktiv. Skyddsnivån bör aldrig vara lägre än de normer som anges i konventionen eller stadgan, såsom dessa tolkas i rättspraxis från Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna och Europeiska unionens domstol.

(33) De bestämmelser i detta direktiv som motsvarar rättigheter som garanteras av konventionen eller stadgan bör tolkas och tillämpas i överensstämmelse med dessa rättigheter, så som de tolkats i relevant rättspraxis från Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna och Europeiska unionens domstol.

(34) Eftersom målet för detta direktiv, nämligen att införa gemensamma minimireglerna, inte i tillräcklig utsträckning kan uppnås av medlemsstaterna och det därför, på grund av åtgärdens omfattning och verkningar, bättre kan uppnås på unionsnivå, kan unionen vidta åtgärder i enlighet med subsidiaritetsprincipen i artikel 5 i fördraget om

Europeiska unionen. I enlighet med proportionalitetsprincipen i samma artikel går detta direktiv inte utöver vad som är nödvändigt för att uppnå detta mål.

(35) I enlighet med artikel 3 i protokoll (nr 21) om Förenade kungarikets och Irlands ställning med avseende på området med frihet, säkerhet och rättvisa, fogat till fördraget om Europeiska unionen och till fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, har dessa medlemsstater meddelat att de önskar delta i antagandet och tillämpningen av detta direktiv.

(36) I enlighet med artiklarna 1 och 2 i protokoll (nr 22) om Danmarks ställning, fogat till fördraget om Europeiska unionen och till fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, deltar Danmark inte i antagandet av detta direktiv, som inte är bindande för eller tillämpligt på Danmark.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Syfte och tillämpningsområde

1. I detta direktiv fastställs bestämmelser om rätt till tolkning och översättning vid straffrättsliga förfaranden och förfaranden för verkställighet av en europeisk arresteringsorder.

2. Den rättighet som avses i punkt 1 ska tillämpas på personer från den tidpunkt när de, genom ett officiellt meddelande eller på annat sätt, av en medlemsstats behöriga myndigheter görs medvetna om att de är misstänkta eller anklagade för att ha begått ett brott fram till dess att förfarandena avslutas, vilket ska förstås som det slutgiltiga avgörandet av frågan om de har begått brottet, inbegripet, i tillämpliga fall, bestämning av påföljd och slutligt avgörande av eventuellt överklagande.

3. I de fall där en medlemsstats lagstiftning föreskriver att en påföljd för mindre föseelser kan beslutas av en annan myndighet än en domstol som är behörig att handlägga brottmål, och där en sådan påföljd kan överklagas till en sådan domstol, ska detta direktiv endast tillämpas på förfaranden vid den domstolen till följd av ett sådant överklagande.

⁽¹⁾ EUT C 75, 31.3.2009, s. 1.

26.10.2010

SV

Europeiska unionens officiella tidning

L 280/5

4. Detta direktiv påverkar varken nationell lagstiftning som avser närvaron av försvarare under något skede av det straffrättsliga förandet, eller nationell lagstiftning som avser den misstänktes eller tilltalades tillgång till handlingar i samband med straffrättsliga föranden.

Artikel 2

Rätt till tolkning

1. Medlemsstaterna ska se till att misstänkta eller tilltalade som inte talar eller förstår förändringspråket utan dröjsmål får tolkning under det straffrättsliga förandet inför utredande och rättsliga myndigheter, inbegripet under polisförhör, alla domstolsförhandlingar och eventuella nödvändiga interimistiska föranden.

2. I de fall där detta är nödvändigt för att garantera att förändringsgången går rättvist till ska medlemsstaterna se till att tolkning finns tillgänglig för kommunikationen mellan misstänkta eller tilltalade och deras försvarare i direkt samband med ett förhör eller en förhandling under förändringsgången eller i samband med ett överklagande eller andra framställningar som görs under förändringen.

3. Rätten till tolkning enligt punkterna 1 och 2 inbegriper lämpligt stöd till personer som lider av hörselnedsättning eller talsvårigheter.

4. Medlemsstaterna ska se till att det finns ett förändring eller en mekanism för att kontrollera huruvida misstänkta eller tilltalade talar och förstår förändringspråket och om de behöver tolk.

5. Medlemsstaterna ska se till att misstänkta eller tilltalade, i enlighet med de förändringar som fastställs i nationell lagstiftning, har rätt att angripa ett beslut om att det inte finns något behov av tolkning och, i de fall där tolkning har tillhandahållits, har möjlighet att klaga på att tolkningens kvalitet är otillräcklig för att garantera att förändringsgången går rättvist till.

6. När det är lämpligt får sådan kommunikationsteknik som videokonferenser, telefon eller Internet användas, förutom i de fall där det är nödvändigt att tolken är fysiskt närvarande för att garantera att förändringsgången går rättvist till.

7. Vid förändringar som gäller verkställighet av en europeisk arresteringsorder ska den verkställande medlemsstaten se till att

dess behöriga myndigheter tillhandahåller tolkning i enlighet med denna artikel för personer som omfattas av sådana förändringar och som inte talar eller förstår förändringspråket.

8. Den tolkning som tillhandahålls i enlighet med denna artikel ska hålla tillräckligt hög kvalitet för att garantera att förändringsgången går rättvist till, särskilt genom att garantera att misstänkta eller tilltalade förstår vad de anklagas för och kan utöva sin rätt till försvar.

Artikel 3

Rätt till översättning av väsentliga handlingar

1. Medlemsstaterna ska se till att misstänkta eller tilltalade som inte förstår eller talar förändringspråket inom rimlig tid får en skriftlig översättning av alla handlingar som är väsentliga för att garantera att de kan utöva sin rätt till försvar och för att garantera att förändringsgången går rättvist till.

2. Till väsentliga handlingar hör beslut om frihetsberövande, anklagelser eller åtal samt domar.

3. De behöriga myndigheterna ska besluta om någon annan handling är väsentlig i ett visst ärende. Misstänkta eller tilltalade eller deras försvarare får ge in en motiverad ansökan i detta hänseende.

4. Det ska inte föreligga någon skyldighet att översätta avsnitt i väsentliga handlingar som inte är relevanta för att de misstänkta eller tilltalade ska förstå vad de anklagas för.

5. Medlemsstaterna ska se till att misstänkta eller tilltalade, i enlighet med förändringar i nationell lagstiftning, har rätt att angripa ett beslut om att det inte finns något behov av översättning av handlingar eller avsnitt i handlingar och, i de fall där en översättning har tillhandahållits, har möjlighet att klaga på att översättningens kvalitet är otillräcklig för att garantera att förändringsgången går rättvist till.

6. Vid förändringar som gäller verkställighet av en europeisk arresteringsorder ska den verkställande medlemsstaten se till att dess behöriga myndigheter tillhandahåller en skriftlig översättning av denna handling till den person som omfattas av sådana förändringar och som inte förstår det språk på vilket den europeiska arresteringsordern är upprättad, eller till vilket den har översatts av den utfärdande medlemsstaten.

7. Som ett undantag från de allmänna reglerna i punkterna 1, 2, 3 och 6 får en muntlig översättning eller sammanfattning av väsentliga handlingar tillhandahållas i stället för en skriftlig översättning, under förutsättning att en sådan muntlig översättning eller sammanfattning inte förhindrar att förfarandena går rättvist till.

8. Varje avsägelse av rätten till översättning av handlingar som avses i denna artikel ska omfattas av kravet att misstänkta eller tilltalade dessförinnan har fått juridisk rådgivning eller på annat sätt har fått full insikt om konsekvenserna av denna avsägelse, samt att avsägelsen är entydig och har lämnats frivilligt.

9. Översättning som tillhandahålls i enlighet med denna artikel ska hålla tillräckligt hög kvalitet för att garantera att förfarandena går rättvist till, särskilt genom att garantera att misstänkta eller tilltalade förstår vad de anklagas för och har möjlighet att utöva sin rätt till försvar.

Artikel 4

Kostnader för tolkning och översättning

Medlemsstaterna ska stå för de tolknings- och översättningskostnader som uppstår genom tillämpning av artiklarna 2 och 3, oavsett vad som är resultatet av förfarandena.

Artikel 5

Tolknings och översättningens kvalitet

1. Medlemsstaterna ska vidta konkreta åtgärder för att se till att den tolkning och översättning som tillhandahålls håller den kvalitet som krävs enligt artiklarna 2.8 och 3.9.

2. För att främja ändamålsenlig tolkning och översättning och effektiv tillgång till detsamma ska medlemsstaterna sträva efter att upprätta ett eller flera register över självständiga översättare och tolkar som har lämpliga kvalifikationer. När ett sådant eller flera sådana register upprättats ska, om lämpligt, det eller de göras tillgängliga för försvarare och relevanta myndigheter.

3. Medlemsstaterna ska se till att tolkar och översättare iaktar konfidentialitet i fråga om den tolkning och översättning som tillhandahålls i enlighet med detta direktiv.

Artikel 6

Utbildning

Utan att det påverkar rättsväsendets oberoende eller olikheter i det sätt på vilket rättsväsendet är organiserat i unionen ska medlemsstaterna kräva att de ansvariga för utbildning av domare, åklagare och övrig personal på rättsliga myndigheter som deltar i straffrättsliga förfaranden särskilt uppmärksammar de särskilda förhållanden som gäller vid kommunikation via tolk för att garantera effektiv och ändamålsenlig kommunikation.

Artikel 7

Anteckningar

Om en utredande eller rättslig myndighet har hållit ett förhör eller en förhandling med den misstänkta eller tilltalade med hjälp av en tolk i enlighet med artikel 2, om en muntlig översättning eller sammanfattning av väsentliga handlingar tillhandahålls i enlighet med artikel 3.7, eller om en person har avsat sig rätten till översättning enligt artikel 3.8 ska medlemsstaterna se till att det antecknas att dessa omständigheter föreligger, vilket ska ske genom det förfarande som gäller för anteckningar enligt den berörda medlemsstatens lagstiftning.

Artikel 8

Klausul om bevarande av skyddsnivån

Ingenting i detta direktiv ska ses som en begränsning av eller ett avsteg från rättigheter och rättssäkerhetsgarantier som följer av den europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna, av Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna, enligt andra relevanta bestämmelser i internationell rätt eller enligt lagstiftningen i medlemsstater som erbjuder en högre skyddsnivå.

Artikel 9

Genomförande

1. Medlemsstaterna ska sätta i kraft de bestämmelser i lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa detta direktiv senast den 27 oktober 2013.

2. Medlemsstaterna ska till kommissionen överlämna texten till dessa bestämmelser.

3. När en medlemsstat antar dessa bestämmelser ska de innehålla en hänvisning till detta direktiv eller åtföljas av en sådan hänvisning när de offentliggörs. Närmare föreskrifter om hur hänvisningen ska göras ska varje medlemsstat själv utfärda.

Artikel 10

Rapportering

Kommissionen ska senast den 27 oktober 2014 överlämna en rapport till Europaparlamentet och rådet med en bedömning av i vilken utsträckning medlemsstaterna har vidtagit de åtgärder som är nödvändiga för att följa detta direktiv, vid behov åtföljd av lagstiftningsförslag.

Artikel 11

Ikraftträdande

Detta direktiv träder i kraft den tjugonde dagen efter det att det har offentliggjorts i *Europeiska unionens officiella tidning*.

26.10.2010

SV

Europeiska unionens officiella tidning

L 280/7

Artikel 12

Adressater

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna i enlighet med fördragen.

Utfärdat i Strasbourg den 20 oktober 2010.

På Europaparlamentets vägnar
J. BUZEK
Ordförande

På rådets vägnar
O. CHASTEL
Ordförande